

दलित नाटक आणि दलित रंगभूमी

संपादक

प्रा. यादव गायकवाड

प्रा. अरूण पडघन

प्रा.यादव गायकवाड (एम.ए.एम.फिल)

- उप प्राचार्य व मराठी विभाग प्रमुख - नुतन महाविद्यालय, सेलू
- लेखक-वक्ते, सामाजिक व शैक्षणिक प्रश्नाचे अभ्यासक
- विविध विषयावरील ग्रंथाचे प्रकाशन
- राज्य शासन आणि विविध संस्थांच्या वतीने उत्कृष्ट ग्रंथ लेखनाचे पुरस्कार
- विविध संस्थांच्यावतीने सन्मान-पुरस्काराने सन्मानित
- * अत्राक्षण लिंकनची पत्रे * समलीन शिक्षण * बौद्धधम्माची नवी फसल * सम्यक संवाद
- * 'बलुतं' : एक अभ्यास * एकविसावे शतक आणि आंबेडकरी चळवळ इ. महत्वाचे ग्रंथ

प्रा. अरूण पडघन (एम.ए.एम.फिल)

- मराठी विभाग प्रमुख - कै. सौ.कमलताई जामकर महिला महाविद्यालय, परभणी
- प्रा. चंद्रकुमार नलगे यांच्या वाङ्मयाचे अभ्यासक
- मराठीतील आत्मकथा या वाङ्मय प्रकाराचे अभ्यासक
- प्रभावी सुत्रचंचालक
- मराठवाडा गौरव, अल्पसंख्यांक सेवा गौरव, समाजरत्न
- राष्ट्रहित सेवा गौरव महाराष्ट्र गौरव इ. सन्मानप्राप्त

www.newmanpublication.com

PARBAHNI / MUMBAI

ISBN 978-93-83871-75-9

9 789383 871759

दलित नाटक आणि दलित रंगभूमी

संपादक

प्रा.यादव गायकवाड

उपप्राचार्य व मराठी विभाग प्रमुख,
नूतन महाविद्यालय, सेलू, जि. परभणी.

प्रा. अरूण पडघन

मराठी विभाग प्रमुख,
कै. सौ. कमलताई जामकर महिला महाविद्यालय, परभणी

NEW MAN

P U B L I C A T I O N

www.newmanpublication.com

ISBN: 978-93-83871-75-9

- दलित नाटक आणि दलित रंगभूमी
- प्रा. यादव गायकवाड / प्रा. अरूण पडघन
- © प्रा. यादव गायकवाड
कर्लिंग समतानगर, सेलू जि. परभणी
- प्रथम आवृत्ती - १२ जुलै, २०१५
- प्रकाशक :
डॉ. कल्याण गांगडें
न्यू मॅन पब्लिकेशन, परभणी
Website: www.nemanpublication.com
- अक्षर जुळणी :
प्रसन्ना पराडकर, परभणी.
- मुद्रक :
इंडिया प्रिटींग वर्क्स, मुंबई
- किंमत : २९०/-

अनुक्रमणिका

प्रकाशकीय / ०९
संपादकीय / ११

विभाग (अ)

१. प्रा. गंगाधर पानतावणे : दलित रंगभूमी : ' कैफियत ' च्या निमित्ताने / २०
२. प्रा. रा.ग. जाधव : दलित नाट्य प्रतिमा / ३८
३. प्रा. अविनाश डोळस : दलित नाटक: एक टिपण / ४४
४. भि.शि. शिंदे : पहिले दलित नाट्य संमेलन अध्यक्षीय भाषण / ५५
५. डॉ.वि.भा. देशपांडे : समाज जीवनाच्या नकारातून दलित रंगभूमीचा जन्म / ७५
६. प्रा. त्र्यंबक महाजन : दलित नाट्य चळवळवळीतील माझे अनुबंध / ८०
७. डॉ. मधुकर मोकाशी : दलित नाट्य चळवळ / १०८
८. डॉ. इश्वर नंदपुरे : मराठी दलित रंगभूमीचा तौलाणिक विचार / ११६
९. प्रा. अनिल नितनवरे : दलित नाटक ! आवर्तात आणि आवर्ता बाहेर / १३०

विभाग (ब)

आस्वादक समीक्षा

(' थांबा रामराज्य येतंय!' : प्रकाश त्रिभुवन)

१. डॉ. अनंत राऊत : जात विषणूवर हल्ला करणारे नाटक / १४१
२. डॉ. किर्तीकुमार मोरे : शोकान्तिकेचा नवा आकृतीबंध / १५२
३. डॉ. संतोष हंकारे : दलिताचे अस्तित्त्व आणि सवार्णांच्या अस्मिता संगाराचा नाट्यानुभव / १६६
४. डॉ. मारोती कसाब : मराठवाड्यातील जातीय मानसिकतेचे दर्शन घडविणारे नाटक / १७६
५. डॉ. लहू वाघमारे : दलित नाटकातील वक्रोक्ती सौंदर्य. विशेष संदर्भ 'थांबा, रामराज्य येतंय!' / १८४